

Bruxelles, 28. studenoga 2022.
(OR. en)

14463/22

DEVGEN 198
COHAFA 100
PROCIV 137
RELEX 1484
ACP 120
ENV 1119
MIGR 340
CLIMA 578
COPS 533
SUSTDEV 189
ONU 133

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Na datum: 28. studenoga 2022.
Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 13834/22

Predmet: Smanjenje rizika od katastrofa u vanjskom djelovanju EU-a
– zaključci Vijeća (28. studenoga 2022.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o smanjenju rizika od katastrofa u vanjskom djelovanju EU-a, kako ih je Vijeće usvojilo na 3914. sastanku održanom 28. studenoga 2022.

Zaključci Vijeća o smanjenju rizika od katastrofa u vanjskom djelovanju EU-a

1. **Vijeće prepoznaje** da su katastrofe, povezani ljudski i gospodarski gubici te gubici u području okoliša u porastu, kao i temeljne ranjivosti poput sukoba, siromaštva i nejednakosti koje dovode do rizika i nestabilnosti te da su ekosustavi i staništa u opasnosti od kolapsa. Učinci globalnih šokova kao što su uništavanje okoliša i klimatske promjene, oružani sukobi, prije svega ruski agresivni rat protiv Ukrajine, te prijetnje zdravlju poput pandemije bolesti COVID-19 ukazuju na međupovezanost i sistemsku prirodu rizika s kojim se danas suočavamo, kao i njegova potencijala za razvoj u katastrofe s kaskadnim učincima u različitim geografskim područjima i sektorima i narušavanje ljudskog napretka.
2. **Vijeće ističe** važnost znanstvenih podataka i procjena o klimatskim promjenama i opasnostima koje iz njih proizlaze, njihovim posljedicama i učincima, kao što je porast klimatskih i drugih opasnosti, kao i važnost prilagodbe i ublažavanja, zaštite i drugih mogućnosti koje je iznio Međuvladin panel Ujedinjenih naroda (UN) o klimatskim promjenama. Za ostvarenje tih globalnih programa potreban je bolji pristup promatranju Zemlje, što uključuje svemirske podatke i povezanu infrastrukturu, uz uzimanje u obzir posebnih potreba zemalja u razvoju. Vijeće također ističe dodatnu vrijednost lokalnog i tradicionalnog znanja i praksi.
3. Ekstremni vremenski uvjeti i spore i postupne meteorološke pojave koji se pogoršavaju uslijed klimatskih promjena sve su učestaliji i intenzivniji, a u kombinaciji s uništavanjem okoliša, ranjivošću i izloženošću povećavaju opasnost od ljudskih, materijalnih i prirodnih gubitaka, povećavaju potrebe za prilagodbom te humanitarne i razvojne potrebe i dodatno pogoršavaju manjak financijskih sredstava za ciljeve održivog razvoja. Narušeni ekosustavi mogu dovesti do nadmetanja i sukoba za ograničene resurse, prije svega zemljište i vodu. Vijeće uviđa potrebu da se hitno pojačaju naponi u pogledu prilagodbe, osobito s obzirom na to da se klimatski učinci ne bi spriječili čak ni dokidanjem svih emisija stakleničkih plinova.

4. **Vijeće napominje** da je Europska unija izričito dala prioritet zelenoj tranziciji i zaštiti bioraznolikosti u okviru zelenog plana, cilju klimatske neutralnosti iz Europskog zakona o klimi, kao i ambiciji, uz potporu paketa za oporavak, o postizanju zelenije i otpornije Europe koja je spremnija za suočavanje sa sadašnjim i budućim izazovima, među ostalim u svojem vanjskom djelovanju. **Vijeće podsjeća** na sljedeće zaključke Vijeća: i. od 3. lipnja 2021. o stvaranju Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama, ii. od 19. studenoga 2021. o pitanju vode u vanjskom djelovanju EU-a, iii. od 23. studenoga 2021. o jačanju pripravnosti, sposobnosti za odgovor i otpornosti na buduće krize te iv. od 3. ožujka 2022. o djelovanju civilne zaštite u vezi s klimatskim promjenama.
5. **Vijeće prepoznaje** važnost učinkovitog smanjenja rizika od katastrofa, anticipativnog djelovanja i razvoja koji uključuje upućenost u rizike za spašavanje života, očuvanje dobrobiti i dostojanstva, smanjenje humanitarnih potreba, prilagodbu klimatskim promjenama, postizanje održivog razvoja i izgradnju otpornosti, osobito u najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim državama u razvoju, pri čemu nitko ne smije biti zapostavljen.
6. **Vijeće ističe** važnost izbjegavanja, najvećeg mogućeg smanjenja i uklanjanja gubitaka i štete povezanih sa štetnim učincima klimatskih promjena, što uključuje ekstremne vremenske uvjete (iznenadne meteorološke pojave) i spore i postupne meteorološke pojave, kao i ulogu održivog razvoja, smanjenja rizika od katastrofa, integriranog upravljanja vodnim resursima, djelovanja u području klime i anticipativnog djelovanja u smanjenju rizika od gubitka i štete. Sustavi i infrastrukture za integrirano upravljanje vodnim resursima, uključujući one koji se odnose na vodoopskrbu, sanitarne uvjete i higijenu, trebali bi biti otporniji i klimatski neutralni.
7. **Vijeće prepoznaje** poveznice između nestabilnosti, sukoba i katastrofa. U nestabilnim kontekstima pogođenima sukobima katastrofe mogu produbiti temeljne uzroke nestabilnosti i intenzivirati pokretače sukoba te destabilizirati izgled za održiv oporavak i mir. Participativni i uključivi procesi za smanjenje rizika od katastrofa i anticipativno djelovanje u skladu s trostrukom sponom humanitarnog djelovanja, razvoja i mira mogu služiti kao alat za izgradnju mira u okruženju u kojem postoji uzajamno djelovanje katastrofa i sukoba, dok su mjere za sprečavanje sukoba ključne za okruženje koje pogoduje smanjenju rizika od katastrofa. Vijeće ističe potrebu za uključivanjem višedimenzionalne evaluacije rizika, otpornosti i osjetljivosti na sukobe u analizu konteksta, planiranje i praćenje te evaluaciju zajedničkog djelovanja u partnerskim zemljama, uzimajući u obzir višedimenzionalne alate EU-a za procjenu i najbolje prakse iz namjenskih alata za smanjenje rizika od katastrofa¹.

¹ Kao što je CADRI.

8. **Vijeće prepoznaje** da nejednakosti i siromaštvo dovode do različitih učinaka katastrofa te naglašava da djelotvorno smanjenje rizika od katastrofa nalaže osiguravanje da nitko ne bude zapostavljen i integraciju pristupa utemeljenog na ljudskim pravima, očuvanje usredotočenosti na uključivost u području rodne ravnopravnosti, prava djeteta, dobi i invaliditeta u svim stadijima planiranja, provedbe, praćenja i evaluacije smanjenja rizika od katastrofa, kao i potpuno, ravnopravno i smisleno sudjelovanje. U tu bi svrhu trebalo upotrebljavati raščlanjene podatke i osigurati njihovu usporedivost.
9. **Vijeće ponovno potvrđuje** da bi vanjsko djelovanje EU-a u području smanjenja rizika od katastrofa trebalo biti usklađeno s UN-ovim Programom održivog razvoja do 2030. i ciljevima održivog razvoja, Okvirom iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa 2015. – 2030. i njegovim globalnim ciljevima, kao i Pariškim sporazumom i njegovim dugoročnim ciljevima i okvirom za provedbu, te doprinositi njihovoj provedbi.
10. **Vijeće pozdravlja:**
- a. Program iz Balijske deklaracije za otpornost kao ishod sedmog zasjedanja Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa (23. – 28. svibnja 2022.)² i Plan do 2030. Europskog foruma za smanjenje rizika od katastrofa za regiju Europe i srednje Azije koja je otporna na katastrofe kao ishod Europske regionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa (25. i 26. studenoga 2021.)³;
 - b. zaključke Globalnog izvješća iz 2022. o procjeni smanjenja rizika od katastrofa⁴ i poziv na djelovanje kako bi se i. mjerilo ono što cijenimo, ii. oblikovali sustavi koji uzimaju u obzir načine na koji ljudski um donosi odluke o riziku i iii. preoblikovali sustavi upravljanja i financijski sustavi kako bi funkcionirali među izoliranim sektorima i izradili uz savjetovanje s pogođenim osobama;
 - c. EU-ovo predsjedanje Platformom za raseljavanje uslijed katastrofa kao priliku za jačanje napora u rješavanju izazova raseljavanja stanovništva uzrokovanog katastrofama, klimatskim promjenama i uništavanjem okoliša, promicanje globalnog zagovaranja i podupiranje multilateralnih partnerstava i procesa;
 - d. Konferenciju UN-a o vodama 2023. kao priliku za raspravu na najvišoj razini i preuzimanje obveze ulaganja u vodu kao polugu za doprinos otpornosti, sprečavanje i smanjenje rizika od katastrofa i mobilizaciju svih dionika i sektora kako bi se ubrzalo djelovanje usmjereno prema postizanju ciljeva Programa 2030. povezanih s vodom;

² <https://globalplatform.undrr.org/publication/co-chairs-summary-bali-agenda-resilience>

³ <https://www.undrr.org/publication/european-forum-disaster-risk-reduction-roadmap-2021-2030>

⁴ <https://www.undrr.org/gar2022-our-world-risk>

- e. izmjenu zakonodavstva o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu kojim se utvrđuju ciljevi Unije u pogledu otpornosti na katastrofe na temelju scenarija usmjerenih na sadašnjost i na budućnost, uviđajući da navedeni mehanizam ima sve veću ulogu u sprečavanju katastrofa i pripravnosti na njih, te uspostavu Mreže znanja radi sustavnog uključivanja razvoja kapaciteta i znanstvenih spoznaja;
- f. Izjavu donatora humanitarne pomoći o klimi i okolišu⁵ i Povelju o klimi i okolišu za humanitarne organizacije⁶, kojima će se olakšati zajednički rad na uklanjanju humanitarnih posljedica kriza u području klime, bioraznolikosti i okoliša.
11. **Vijeće sa zanimanjem iščekuje** nastavak dijaloga iz Glasgova između stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime, relevantnih organizacija i dionika kako bi se raspravilo o aranžmanima za financiranje aktivnosti za izbjegavanje, smanjenje na najmanju moguću mjeru i uklanjanje gubitaka i štete povezanih sa štetnim učincima klimatskih promjena te **ponovno potvrđuje** trajnu predanost EU-a i njegovih država članica potpunoj i što bržoj operacionalizaciji mreže iz Santiaga kako bi se postigla tehnička pomoć relevantnih organizacija, tijela, mreža i stručnjaka, utemeljena na potražnji, za provedbu relevantnih pristupa u zemljama u razvoju koje su posebno osjetljive s obzirom na štetne učinke klimatskih promjena.
12. U tom kontekstu **Vijeće poziva** Komisiju, ESVD i države članice da:
- a. **prepoznaju** doprinose i komplementarnost smanjenja rizika od katastrofa, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe tim promjenama i drugih relevantnih pristupa izbjegavanju, najvećem mogućem smanjenju i uklanjanju gubitaka i štete;
- b. **osiguraju** da djelovanja EU-a u području razvoja, mira i klime, kao i njegova humanitarna djelovanja, uključuju upućenost u rizike te time povećavaju kapacitete partnerskih zemalja da sudjeluju u preventivnom djelovanju, uklanjaju pozadinske pokretače, prevladaju buduće šokove i stresove te da se na odgovarajući način pripreme za katastrofe, spriječe ih, prilagode im se i odgovore na njih;

⁵ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/climate-change-and-environment/humanitarian-aid-donors-declaration-climate-and-environment_en

⁶ <https://www.climate-charter.org>

- c. **osiguraju** da pripravnost na katastrofe i smanjenje rizika od katastrofa budu uključeni u humanitarnu i razvojnu politiku i djelovanje te **promiču** zajedničku odgovornost za financiranje među akterima u području razvoja, klime i mira te humanitarnim akterima, uzimajući u obzir specifičnost svakog pojedinog konteksta i dostupne resurse kako bi se osigurala primjena najučinkovitijih i najprimjerenijih instrumenata financiranja;
- d. **prijeđu** s reaktivnog odgovora na krize na proaktivnije, anticipativno djelovanje, financiranje i upravljanje rizicima usmjereno na budućnost te da, uz istodobno poštovanje humanitarnih načela i međunarodnog humanitarnog prava, **ojačaju** koordinaciju, usklađenost i komplementarnost humanitarnih, razvojnih i mirovnih djelovanja i aktera, polazeći od iskustava stečenih u pilot-fazi provedbe trostruke spona humanitarnog djelovanja, razvoja i mira te **dodatno operacionaliziraju** tu sponu u svim relevantnim zemljama, kao i da nastave s dokumentiranjem učinkovite provedbe pristupa smanjenju rizika od katastrofa u kontekstu trostruke spona;
- e. **podupiru** integraciju anticipativnog djelovanja u ciklus humanitarnog programa, kao i planove prilagodbe kao odgovor na klimatske promjene te jačanje pripravnosti i brzog pristupa programima potpore u razvojnom planiranju;
- f. **osiguraju** transformativan pristup smanjenju rizika od katastrofa koji je utemeljen na ljudskim pravima, uzima u obzir sukobe, pod nadležnosti je i vodstvom lokalnog stanovništva, usredotočen na djecu, rodno osjetljiv i uključuje osobe s invaliditetom te je u svim politikama i praksama usmjeren na rješavanje temeljnih uzroka rodne neravnopravnosti i drugih nejednakosti;
- g. **poboljšaju** suradnju u okviru pristupa Tim Europa u područjima smanjenja rizika od katastrofa i borbe protiv klimatskih promjena, vodeći se primjerom inicijative Tima Europa o prilagodbi klimatskim promjenama i otpornost na njih u Africi;

- h. **promiču** procjene rizika povezanih s katastrofama, klimatskim promjenama i okolišem u cjelokupnom humanitarnom i razvojnom planiranju i programiranju kao ključan alat za mapiranje i evaluaciju rizika, opasnosti i ranjivosti te za utvrđivanje kapaciteta koji su raspoloživi i potrebni za smanjenje postojećih rizika i izbjegavanje nastajanja novih rizika, kao i da jačaju pripravnost na katastrofe. Procjene rizika trebale bi biti prilagođene kontekstu i znanstveno utemeljene te uključivati rodnu analizu. Trebale bi se provoditi iz perspektive pogođenog stanovništva, prije svega osoba u ranjivom položaju, pri čemu bi trebalo osigurati njihovo smisleno sudjelovanje u analizi, donošenju odluka i provedbi same procjene, uz uzimanje u obzir pitanja kao što su rod, dob, invaliditet, etnička pripadnost, autohtono podrijetlo ili identitet i druge značajke. Odgovarajuću pozornost trebalo bi posvetiti raznolikosti, višestrukim i isprepletenim oblicima diskriminacije te dinamici sukoba;
- i. **ojačaju** upravljanje u cilju sveobuhvatnog upravljanja rizicima povezanima s katastrofama, klimatskim promjenama i okolišem na svim razinama i u svim sektorima, podižu svijest o rizicima od katastrofa te promiču osposobljavanje i vježbe, uz razvoj učinkovitih koordinacijskih mehanizama i dugotrajnih partnerstava između različitih javnih tijela i relevantnih dionika, uključujući lokalne aktere, autohtono stanovništvo, akademsku zajednicu, istraživačke institucije i privatni sektor, kao i organizacije žena, djece i mladih, organizacije osoba s invaliditetom i druge organizacije civilnog društva. Trebalo bi promicati rješenja pod lokalnim vodstvom, u skladu s načelima za prilagodbu pod lokalnim vodstvom usuglašenima na konferenciji COP26 Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime;
- j. **promiču** izradu i provedbu novih i inovativnih pristupa usmjerenih na ljude, uključujući financiranje i osiguranje od rizika povezanih s klimatskim promjenama i katastrofama, putem inicijativa kao što je globalni sustav zaštite od klimatskih rizika, kako bi se povećala makroekonomska stabilnost u partnerskim zemljama i osigurala sustavna, dosljedna i trajna zaštita najugroženijih osoba koje žive u siromaštvu, osobito u nestabilnim zemljama i zemljama u razvoju, uz posvećivanje posebne pozornosti najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim zemljama u razvoju. U tom je pogledu prekogranična i regionalna suradnja ključna za dugoročnu otpornost;

- k. **promiču** koordinaciju napora u prijenosu tehnologije i izgradnji kapaciteta izravno u pogodnim regijama, koristeći se inovacijama i novim znanstvenim pristupima, uključujući podatke, kako bi izravno pogodovali osobama u ranjivom položaju, među ostalim stavljanjem tih rješenja na raspolaganje kao globalnih javnih dobara. Podupiru partnerske zemlje u izradi i provedbi politika i poticaja za promicanje ekološki održivih ulaganja otpornih na klimatske promjene i katastrofe te poboljšaju prilagodbu infrastruktura klimatskim promjenama, među ostalim s pomoću prirodnih rješenja;
- l. **smanje** ekološki otisak aktivnosti EU-a u kontekstu vanjskog djelovanja EU-a;
- m. **podupru** poziv glavnog tajnika UN-a da se u roku od pet godina osigura da svaka osoba na Zemlji bude zaštićena sustavom ranog upozoravanja, pri čemu se u središte stavlja lanac vrijednosti ranog upozoravanja s kraja na kraj koji je usmjeren na ljude – od procjena rizika do infrastrukture i dopiranja do svakog dijela zajednice. Vijeće također prepoznaje važnost inicijative za klimatske rizike i sustave ranog upozoravanja (CREWS)⁷ u postizanju tog cilja.
-

⁷ Kao i drugih relevantnih inicijativa i alata, kao što su Integrirani globalni sustav za promatranje Svjetske meteorološke organizacije (WIGOS), Informacijski sustav Svjetske meteorološke organizacije (WIS) i Globalni sustav za obradu podataka i prognozu (GDPFS), Koordinacijski mehanizam Svjetske meteorološke organizacije (WCM), Globalni sustav uzbunjivanja za više opasnosti (GMAS), Globalna mreža za osnovno promatranje (GBON), Financijski instrument za sustavno promatranje (SOFF), Vizija i strategija za hidrologiju Svjetske meteorološke organizacije te povezani akcijski plan, Koalicija za vodu i klimu, Savez za hidrometeorološki razvoj i druga partnerstva sa Svjetskom bankom, Zeleni klimatski fond, Program UN-a za razvoj, privatni sektor i drugi subjekti.